

نشست از سلسله نشستهای
مرکز پژوهشی میراث مکتوب

واکنش جهان اسلام

نسبت به موضوع

جهانی سازی غرب

مفید امروز جهان اسلام از این تمدن غنی و زدن پل ارتباطی میان گذشته و حال در صورت آشنایی با مباحث روز دنیا از جمله جهانی سازی امکان پذیر است. به گفته وی علوم گذشته تمدن ایران و اسلام با موضوعات گسترده و اطلاعاتی ذی قیمت در دایره علوم جدید و مباحث روز دنیا مغفول مانده که با برگزاری جلساتی این چنین می توان به جبران این نقیصه و هدایت پژوهشگران در مسیر به خدمت نهادن دانش گذشتگان نزد جهان علم امروز دست یازید.

در ادامه تنها سخنران نشست، دکتر مارک لی واین، بحث خود را با گزارش مختصری از تاریخ ادیان از دین یهود سپس مسیحیت و در نهایت اسلام آغاز کرد. وی دین اسلام را گسترده ترین دین جهانی دانسته و گفت: با ورود اسلام، آیین محمدی نخستین دین وسیع و جهانی است که به سرعت اشاعه می یابد: در اسلام مرکزیت با مکه و مدینه است و نه مانند یهودیت که فقط یک سرزمین چنین ویژگی هایی داشته باشد، مفهوم است نیز، با اسلام شکل می گیرد. اما طی یک نسل تا بعد از حضرت علی (ع) می بینیم که مسئله جهانی شدن اسلام تسلیم روابط قبیله ای می شود و انشقاق های قبیله ای میان عرب، عجم، شیعه و سنی صورت می گیرد. در عین حال اندیشه جهانی شدن اسلام را شاید مهمترین دستاوردی بدانیم که به سرعت گسترش می یابد.

دکتر مارک لی واین پس از گذر از تاریخچه روند جهانی شدن دین اسلام در آغاز ظهور، محور بحث خود را به شرایط کنونی و اهداف فعلی جهانی شدن در دنیای امروز متمرکز کرد و گفت: جهانی شدن در شکل امروزش از سه پدیده جدا نمی باشد که عبارتند از: ناسیونالیسم، کاپیتالیسم و استعمار.

وی در ادامه به بررسی موضوع تهاجم فرهنگی پرداخت که در بحث جهانی شدن از جایگاه ویژه ای برخوردار است. مارک لی واین، این تهاجم را نه تنها القای فرهنگ و وابستگی اقتصادی بلکه از ساختار پیچیده تری برخوردار دانست. تا آنجا که باعث به حاشیه رانده شدن برخی از کشورها شده است. به عنوان مثال تنها در موضوعاتی همچون نفت است که دنیای اسلام را در بحث جهانی

پنجاه و پنجمین نشست از سلسله نشستهای مرکز پژوهشی میراث مکتوب با عنوان «واکنش جهان اسلام نسبت به جهانی سازی غرب» روز شنبه ۸۶/۱/۱۸ در محل مرکز برگزار شد.

دکتر مارک لی واین تنها سخنران این نشست به همراه خانم دکتر سیما داد به عنوان مترجم و مدیر جلسه، بود.

دکتر مارک لی واین به دعوت مرکز پژوهشی میراث مکتوب و در ادامه به ثمر رساندن تحقیقات خود در موضوع جهانی سازی، به ایران آمدند. وی استاد تمام وقت دپارتمان تاریخ از دانشگاه ارواین کالیفرنیا می باشد.

وی از سال ۱۹۹۰ م، تحقیقات گسترده ای را درباره موضوع های مختلف چون اسلام و کشورهای خاورمیانه انجام داده است، که موفق به دریافت جایزه محقق برتر فولبرایت در ایتالیا برای تحقیق «اسلام در ایتالیا و اروپا» شده است؛ وی در آثار متعددش بیشتر به خاورمیانه و مسائل مربوط به آن و جوامع اسلامی پرداخته است. دکتر لی واین به زبانهای عبری و عربی تسلط کامل، فرانسه و ایتالیایی در سطح پیشرفته و به زبان ترکی و فارسی و آلمانی نیز آشنایی دارد.

در ابتدای نشست آقای ایرانی رئیس مرکز، ضمن تشکر از قبول دعوت دکتر مارک لی واین، با توجه به میراث کهن ایران و اسلام، برنامه ریزی در برابر جهانی شدن که پس از دوره مدرنیته با محور قرار دادن اقتصاد در پی یکسان سازی ملل برآمده و خود تهدیدی علیه فرهنگها شمرده می شود، را ضروری

دکتر مارک لی واین

دانست. به گفته وی با توجه به پیشینه درخشان فرهنگ ایران و اسلام، تحقیق و بررسی متون گذشته و در پی آن سلسله مباحث متن پژوهی و نسخه شناسی ضرورتی است که طی نشست های چند ساله مرکز به آن پرداخته شده است. وی افزود: بهره برداری

که حتی مارکس، بزرگترین متفکر قرن ۱۹ م، نیز با تأملی که در جهان غرب و موضوع اقتصاد داشت، توانست به درک آن نایل آید. بنابراین این مسئله اولین بار در جهان اسلام و توسط متفکران مسلمان مطرح شد و با خود مفهوم دوگانگی (اسکیزوفرنی یا شیزوفرنی) را به میان کشید. مفهومی که توسط متفکری همچون دکتر علی شریعتی با عنوان بازگشت به خویشتن مطرح می‌شود؛ دوم بررسی و نظر به انقلاب ایران است که متفکری همچون فوکو را که در دوره‌های از این انقلاب حضور داشت به شگفت واداشته است. از نظر لی‌واین گسست پدید آمده در انقلاب ایران برای فوکو بسیار جالب توجه بوده است. بخصوص که این انقلاب گرچه کشته‌هایی را بر جای نهاد، ولی بیشتر یک انقلاب فرهنگی محسوب می‌شود تا یک انقلاب خونین.

وی در پایان علاوه بر درخواست کمک از حاضرین در جلسه برای در اختیار نهادن کتاب‌های فارسی و آراء متفکران مسلمان و ایرانی، در خصوص بحث جهانی شدن مطرح کرد که جهانی شدن مداوم استعمار است و تا آن زمان که نتوانیم یک ناسیونالیسم انسانی را پرورش دهیم، نمی‌توانیم با این پدیده به گونه‌ای انسانی و عادلانه روبرو شویم و به مذاکره بپردازیم. و این جایی است که مذهب می‌تواند نقش بسزا و مفیدی را ایفا کند.

سازی دخالت داده‌اند در حالی که در بحث اقتصاد جهانی، جایی برای این کشورها منظور نکرده‌اند.

دکتر مارک لی‌واین در ادامه به دو موضوعی اشاره داشت که از نظر وی جرقه‌اش ابتدا در جهان اسلام، بخصوص از سوی متفکران ایرانی زده شده که در بحث جهانی شدن از اهمیت و جذابیت زیادی نیز برخوردار است. اول تفکیک میان امر مادی در مقابل امر معنوی، اولین پرسشی است که از جانب مسلمانان در برابر نظاره به جهان غرب پدید آمد. به زعم وی این موضوع از لحاظ جامعه‌شناسی غرب بسیار ظریف و در عین حال پر اهمیت است

جوایز اهداء شده به مرکز پژوهشی میراث مکتوب

۱. برنده جایزه ترویج علم از انجمن ترویج علم ایران. سال ۱۳۸۴
۲. برنده جایزه کتاب سال دانشجویی به دلیل پایان‌نامه‌هایی که این مرکز منتشر کرده است شامل:
شرح دیوان منسوب به امام علی (ع). سال ۱۳۷۹
سندبادنامه سال. ۱۳۸۱
تحفة الملوك سال. ۱۳۸۲
۳. برگزیده هجدهمین دوره انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، تحفة الازهار. سال ۱۳۷۹
۴. برگزیده بیستمین دوره انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، الآثار الباقیه. سال ۱۳۸۱
۵. شایسته تقدیر شناخته شدن مدیر مسئول آینه میراث در مراسم حامیان نسخ خطی. سال ۱۳۸۰
۶. برگزیده اولین دوره همایش حامیان نسخ خطی، بابت چاپ جذوات و مواقیت، کتاب الادوار. سال ۱۳۸۲
۷. تقدیر از کتاب کلیله و دمنه در اولین دوره همایش حامیان نسخ خطی. سال ۱۳۷۹
۸. برگزیده دومین دوره همایش حامیان نسخ خطی. فصلنامه آینه میراث. هفت دیوان محتشم، الاربعینیات، الصراط المستقیم. سال ۱۳۸۰
۹. تقدیر از کتابهای تاریخ عالم آرای امینی و اشراق هیاکل النور در پنجمین دوره همایش حامیان نسخ خطی. سال ۱۳۸۳
۱۰. دریافت لوح تقدیر و جایزه از دانشگاه پنجاب لاهور. سال ۱۳۸۳